

bijlage

Inhoudelijke overwegingen

Bijlage nummer 1
Horend bij kenmerk DGAN-NB/18148570

Inhoud

1	ONDERWERP AANVRAAG	2
2	PROCEDURE	2
3	WETTELIJK KADER	2
3.1	Relevante artikelen Wet natuurbescherming.....	2
3.2	Bevoegdheid	3
3.3	Vergunningplicht.....	3
3.4	De beoordeling van projecten en andere handelingen	3
3.5	Beleid	4
4	INHOUDELIJKE BEOORDELING	5
4.1	Afbakening	5
4.2	Mogelijke effecten en mitigatie.....	5
4.3	Cumulatie.....	7
4.4	Monitoring	8
5	CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING	8

1 ONDERWERP AANVRAAG

De aanvraag betreft het mogen verwateren van geïmporteerde mosselen uit de gebieden Glengariff, Waterford Harbour en Youghal Bay (IRL) en Exmouth, Morecambe Bay en Swansea Bay (VK) op de verwaterpercelen in het Natura 2000-gebied Oosterschelde. De aanvraag wordt gedaan voor de periode van 1 augustus 2018 t/m 31 juli 2022.

De Nederlandse mosselverwerkers/-importeurs hebben jaarlijks behoefte aan ongeveer 80 miljoen kg. mosselen om hun afzet in stand te kunnen houden. De Nederlandse productie is onderhevig aan natuurlijke schommelingen en is van onvoldoende omvang om in de genoemde behoefte te voorzien. Het structurele tekort aan Nederlandse mosselen wordt opgevuld door het importeren van mosselen. Bij onvoldoende mogelijkheden voor directe verwerking en opslag op het eigen bedrijfsterrein, worden ladingen geïmporteerde mosselen tijdelijk uitgezaaid en verwaterd op specifiek daartoe aangewezen percelen in de Oosterschelde, waar ze enkele dagen tot meerdere weken verblijven. Na het verwateren worden de mosselen weer opgevist en verwerkt.

De aangevraagde activiteit kan tot effecten leiden op het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteit wordt korthedshalve verwezen naar de passende beoordeling.

2 PROCEDURE

Op 5 april 2018 ontving ik uw aanvraag. Bij e-mail van 11 april 2018 heb ik de ontvangst van uw aanvraag bevestigd.

Op 8 juni 2018 heb ik van u per e-mail de Schelpdierafhankelijke Soorteninventarisaties (SASI's) ontvangen.

3 WETTELIJK KADER

3.1 Relevante artikelen Wet natuurbescherming

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied zijn in deze relevant de artikelen 2.7, lid 2, en 2.8, lid 1 van de Wet natuurbeheer (hierna: Wnb).

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

3.2 Bevoegdheid

De voorgenomen activiteit valt onder artikel 1.3, lid 1, onder f, sub 1°, van het Besluit natuurbescherming (hierna: Besluit), luidend: 'niet-handmatige schaal- en schelpdiervisserij, met inbegrip van het invangen van schelpdierenzaad en van schelpdiercultures en het uitzetten van schelpdieren'.

Op grond van artikel 1.3, lid 5, van de Wnb, de artikelen 1.2 en 1.3 van het Bnb en het Besluit mandaat, volmacht en machtiging voor LNV 2017 (Staatscourant 15 november 2017, nr. 65924), in samenhang met het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging voor het directoraat-generaal voor Agro en Natuur van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2017 (Staatscourant 22 november 2017, nr. 67554), zijn de (plaatsvervangend) directeur van de directie Natuur en Biodiversiteit van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, alsmede het MT-lid van de genoemde directie wiens werkterrein het betreft, namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gemachtigd inzake de besluitvorming over vergunningaanvragen op grond van artikel 2.7, lid 2, van de Wnb.

3.3 Vergunningplicht

De aangevraagde activiteit kan mogelijk de kwaliteit doen verslechteren van of een significant verstorend effect hebben op de in hoofdstuk 4 genoemde waarden. De overweging of vergunning nodig is vindt plaats in hoofdstuk 4.

3.4 De beoordeling van projecten en andere handelingen

3.4.1. Beheer

In dit geval kan vastgesteld worden dat ten aanzien van de voorgenomen activiteit, op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van de Wnb.

De voorgenomen activiteit vormt een project dat geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van het betrokken Natura 2000-gebied. De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Wnb. Beoordeeld moet worden of vergunning nodig is. Zie voor mijn overwegingen hoofdstuk 4.

3.4.2. Project

De door u voorgenomen activiteit is een project in de zin van artikel 2.7, lid 2 Wnb. Het betreft de uitvoering van bouwwerken of de totstandbrenging van andere installaties of (materiële) werken en andere (materiële) ingrepen in het natuurlijke milieu of landschap, inclusief de ingrepen voor de ontginning van bodemschatten.

3.4.3. Passende beoordeling

Voor een project kan alleen een vergunning verleend worden als een passende beoordeling (hierna: PB) gemaakt is door de aanvrager, rekening houdend met instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. De bij de aanvraag gevoegde PB biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de gevolgen (mede gelet op de eventuele cumulatie van gevolgen) en de wijze waarop in mitigatie is voorzien. In de PB zijn de effecten getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit betreffende Natura 2000 gebied Oosterschelde.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de PB.

3.5 Beleid

Beleidsnota Invasieve exoten

Uitgangspunt van het beleid zoals omschreven in de Beleidsnota invasieve exoten, is het voorkomen, elimineren en beheersen van invasieve exoten.

Met de term 'invasieve exoten' wordt in de beleidsnota bedoeld op soorten die Nederland en de omliggende wateren niet op eigen kracht kunnen bereiken (exoten) en die schade kunnen aanbrengen aan de nationale biodiversiteit door inmenging met of verdringing van inheemse flora en fauna of die (belangrijke) schade kunnen berokkenen aan economie, dier- en volksgezondheid of de veiligheid (invasief). De noodzaak om in te grijpen hangt af van de aard en ernst van de problemen die een exoot kan veroorzaken. Preventie, bestrijding of beheersing van exoten hoeft slechts plaats te vinden wanneer geïntroduceerde soorten een reële dreiging (kunnen) vormen. Is het echter niet met zekerheid vast te stellen of de soort zich invasief in een introductiegebied kan manifesteren, dan zal er een aparte afweging moeten plaatsvinden, waarbij het voorzorgbeginsel leidend is.

Dat betekent dat wanneer het niet van tevoren te bepalen is of een bepaalde soort een bedreiging kan vormen, het beter is om te voorkomen dat deze exoten in de natuur terecht komen en wanneer dat niet gelukt is, kunnen deze exoten het best verwijderd worden wanneer de populaties nog klein en beheersbaar zijn. Als er geen sprake is van een invasieve soort, dan zijn op basis van deze beleidsnotitie de maatregelen preventie, eliminatie en beheersing met betrekking tot deze soort niet aan de orde.

Het beleid is dus met name gericht op het weren van alle niet in het importgebied voorkomende invasieve exoten.

Beleidsregels inzake schelpdierverplaatsingen

Deze beleidsregels zijn in werking vanaf 20-06-2012 (Stcrt. 2012, 12068) en zijn specifiek gericht op de voorwaarden waaronder een Nb-wetvergunning op grond van artikel 19d (nu: Wet natuurbescherming, artikel 2.7 lid 2) kan worden afgegeven voor het importeren en in de Oosterschelde uitzaaien van mariene schelpdieren.

Zo beperken de beleidsregels de importgebieden tot de Oskar-regio's II (Noordzee) en III (Keltische zee), dient een schelpdier afhankelijke soorten inventarisatie van het herkomstgebied te worden opgesteld en zal er een

retrospectieve monitoring dienen plaats te vinden om te bewaken dat er toch geen probleemsoorten zijn of worden geïntroduceerd in het importgebied. Indien uit de retrospectieve monitoring blijkt dat probleemsoorten of in potentie probleemsoorten worden gevonden dan dienen er op grond van de beleidsregels corrigerende maatregelen te worden genomen.

4 INHOUDELIJKE BEOORDELING

4.1 Afbakening

Gebied

De activiteit vindt plaats op de vaste verwaterplaatsen in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Eerdere beoordeling

De voorgenomen activiteit is m.b.t. de in de aanvraag genoemde gebieden eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998 en heeft destijds geleid tot vergunningverlening.

Gevolgen

Ten behoeve van de beoordeling van de effecten is in de aangeleverde passende beoordeling geïnventariseerd welke in redelijkheid denkbare typen effecten voor welke natuurwaarden nader onderzocht moeten worden. Dit zijn:

- Verstoring van de gewone zeehond en/of van bij de verwaterpercelen rustende of foeragerende groepen vogels.
- Beïnvloeding van de voedselbeschikbaarheid van beschermde broed- en niet-broedvogels.
- Het introduceren van een probleemsoort.
- Stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen.

Mede op basis van de reeds eerder uitgevoerde beoordelingen (dezelfde handeling met mosselen afkomstig uit andere gebieden) en het feit dat de activiteit waarvoor vergunning wordt aangevraagd plaatsvindt op percelen die al meer dan een eeuw voor vergelijkbare doeleinden worden gebruikt, kunnen andere effecten worden uitgesloten.

Conclusie afbakening

Ik ben van oordeel dat de afbakening van het gebied en de natuurwaarden die door de aangevraagde activiteit beïnvloed zouden kunnen worden in de passende beoordeling op een juiste wijze heeft plaatsgevonden.

4.2 Mogelijke effecten en mitigatie

4.2.1 Verstoring van Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten

Verstoring kan optreden door (vaar)beweging op het water en door geluid als de mosselkotters mosselen uitzaaien op of opvissen van de verwaterpercelen. Dit effect kan mogelijk optreden bij zeehonden en vogels.

In de directe omgeving (binnen 1200 meter) van de verwaterpercelen in De Kom en bij de Vondelingelaat zijn geen reguliere rustplaatsen van zeehonden, waardoor het alleen foeragerende zeehonden kan betreffen. Met betrekking tot vogels gaat het eventueel om foeragerende en/of op het water rustende vogels. Het uitzaaien en opvissen van mosselen op de verwaterpercelen is een activiteit die daar al vele jaren plaatsvindt. Hierdoor is het aannemelijk dat zowel voor zeehonden als voor vogels een zekere mate van gewenning is opgetreden. Daarnaast is deze verstoring plaatselijk, tijdelijk en relatief gering ten opzichte van het totaal aan scheepsactiviteiten. Significante effecten van verstoring door het uitzaaien en opvissen van mosselen op de verwaterpercelen zijn daarom ook niet te verwachten. Om dit te borgen is in de vergunningvoorschriften opgenomen dat rustende zeehonden niet dichterbij mogen worden dan tot een afstand van 1200 meter en groepen vogels niet dichterbij dan tot een afstand van 500 meter.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen door verstoring is uit te sluiten.

4.2.2 Voedselbeschikbaarheid vogels

Omdat het verwateren van mosselen voor een korte tijd plaatsvindt op schone percelen die in een natuurlijke situatie vrijwel geheel bedekt zouden zijn met schelpdieren (mosselen of oesters) is het uitgesloten dat hierdoor de draagkracht van de Oosterschelde wordt verminderd en er daardoor mogelijk een indirect effect optreedt ten aanzien van de voedselbeschikbaarheid (met name mosselen en kokkels in het litoraal) voor de kwalificerende vogelsoorten. De aangevraagde activiteit heeft verder geen enkele invloed op de beschikbare hoeveelheid voedsel voor vogels. De verwaterpercelen zijn sublitoraal gelegen, waardoor ze voor de meeste mossel-etende vogelsoorten niet bereikbaar zijn.

Significant negatieve effecten van het verwateren van geïmporteerde mosselen op de voedselbeschikbaarheid van de kwalificerende broed- en niet-broedvogels zijn uit te sluiten.

4.2.3 Introductie van probleemsoorten

Het grootste risico dat aan het verwateren van geïmporteerde mosselen is verbonden, is de mogelijke introductie van probleemsoorten. Dit zijn uitheemse soorten of invasieve exoten die, volgens de best beschikbare wetenschappelijke kennis, een negatieve impact kunnen hebben op de instandhoudingdoelen van de Oosterschelde.

Ten behoeve van de passende beoordeling zijn in de Ierse gebieden Glengariff, Waterford Harbour en Youghal Bay (IRL) en Exmouth, Morecambe Bay en Swansea Bay (VK) in de zomer van 2017 schelpdier afhankelijke soorteninventarisaties (SASI's) uitgevoerd.

Uit alle gebieden zijn al eerder mosselen geïmporteerd. Bij de bemonstering van de geïmporteerde partijen uit deze gebieden (op basis waarvan voor elk gebied

een 'lijst 2' van levend aangetroffen soorten is samengesteld) zijn geen probleemsoorten aangetroffen.

De combinatie van SASI en SIMP (de vierde herziene druk van februari 2018) biedt voldoende garantie dat er bij het in de Oosterschelde verwateren van uit de Ierse gebieden Glengariff, Waterford Harbour en Youghal Bay (IRL) en Exmouth, Morecambe Bay en Swansea Bay (VK) geïmporteerde mosselen geen probleemsoorten worden geïntroduceerd. De in de passende beoordeling en in het SIMP genoemde maatregelen die moeten worden genomen indien onverhoopt toch een probleemsoort wordt geconstateerd, zijn ter borging opgenomen in de vergunningvoorschriften.

4.2.4 Stikstofdepositie

M.b.t. tot de verwaterpercelen in De Kom van de Oosterschelde is de voorgenomen activiteit al zeer lang onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering van de mosselbedrijven. Er wordt ten aanzien van de noodzaak tot verwateren geen onderscheid gemaakt tussen mosselen afkomstig uit Nederland, dan wel uit andere landen. Dit betekent dat de activiteit niet leidt tot meer of andere scheepsbewegingen tussen de bedrijven en de verwaterplaatsen in De Kom. Er is derhalve geen sprake van een toename van stikstofemissie of -depositie.

Met betrekking tot de nieuwe additionele verwaterpercelen bij de Vondelingeplaat geldt dat voor de aanleg en het gebruik hiervan het aspect stikstofdepositie reeds afzonderlijk is beoordeeld. Zie de Wnb-vergunning (kenmerk DGAN-NB/17059841) die voor de aanleg en het gebruik van deze additionele verwaterplaatsen is verleend.

4.3 Cumulatie

Bij vergunningverlening voor een project dient een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve gevolgen indien het project, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Vergunning kan alleen verleend worden als het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten geen significante gevolgen heeft.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteit zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het betreffende Natura 2000-gebied of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

Ik concludeer dat in de aangeleverde passende beoordeling een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

4.4 Monitoring

Om het risico van mogelijke introductie van probleemsoorten ook de komende jaren zo minimaal mogelijk te houden is op grond van het monitoringprotocol een half jaarlijkse monitoring van de mosselen bij aankomst in Nederland verplicht. Afhankelijk van de aard van de aangetroffen soorten (inheems, uitheems of exoot) en het aantal levend aangetroffen soorten, is vervolgens een herhaling van het SASI of van de big bag-inventarisatie, overeenkomstig hoofdstuk 2 van het protocol, verplicht. De intensiteit loopt, afhankelijk van de risico's, op tot een driejaarlijkse SASI en vijf big bag-inventarisaties per seizoen per locatie. Bij de monitoring dient uitgegaan te worden van de meest recente en best beschikbare wetenschappelijke kennis ter zake.

Indien er tijdens de monitoring probleemsoorten worden aangetroffen, dan dienen op grond van voorschrift 16 de betreffende lading mosselen en alle andere ladingen mosselen uit hetzelfde herkomstgebied van de voorgaande drie maanden die in de Oosterschelde worden verwaterd direct te worden opgevist. Al deze mosselen en het daarbij opgeviste tarra mogen niet meer levend in het water van de Oosterschelde worden gebracht.

Afhankelijk van de aard van de aangetroffen soorten en het aantal levend aangetroffen soorten bij de monitoring kan het bevoegd gezag ook besluiten het betreffende gebied van herkomst te sluiten totdat er opnieuw een SASI is uitgevoerd die geen probleemsoorten meer aantoonst.

5 CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING

Met de door u uitgevoerde PB als bedoeld in artikel 2.8, lid 1, van de Wnb, en de daarbij behorende rapportages en documenten, is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, rekening houdend met de relevante instandhoudingsdoelstellingen en met inachtneming van de in de vergunning opgenomen voorschriften, waaronder mitigerende maatregelen, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.